

CultureTalk Tibetan Language and Culture Video Transcripts:
<http://langmedia.fivecolleges.edu>
Education System in Tibet- Part 2

Amdo Dialect
Tibetan transcript:

ཀ། དེང་སང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ན་ད་སློབ་གྲྭ་བཅུགས་ཡོད་ནི་རེད་ལ། ཚང་མ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་སློབ་གྲྭ་བཅུགས། ཚང་མ་སློབ་གྲྭ་
བཅུགས། དེ་གི་ད་བྱིས་པ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་...ད་ཅི་ཟེར་དགོས་ནི་རེད་ཟེར་ན་...ད་སློབ་ཡོན་ལྷོད་མི་དགོས་ག་...དེང་སང་ཅིག་...
ལོ་དགུའི་འོས་འགན་སློབ་གསོ་ཟེར་ནས་དེ་མོ་ཞིག་བྱིས་པས་རྒྱུ། སློབ་ཡོན་ལྷོད་དགོས་ནི་མ་རེད། ད་སློབ་ཡོན་ལྷོད་མ་
དགོས་ན་ད་བྱིས་ཀྱི་བྱིས་པ་དུ་ཡོད་ན་སློབ་གྲྭ་དང་པར་དུ་སླེལ་དགོས་ནི་རེད། ད་ཞིམ་བཅིང་དགོས་པས་རྒྱུ། སློབ་གྲྭ་ལ་མ་
སླེལ་ན་ཡང་ཚང་པ་གཅོད་ནི་རེད། དེ་གི་ད་ཚང་མ་སློབ་གྲྭ་སླེལ་དགོས་ནི་རེད། དེ་གི་སློབ་གྲྭ་...སློབ་གྲྭ་སློབ་རྒྱུ་ལ་སླེལ།
སློབ་འབྲིང་ལ་སླེལ། དེ་གི་ད་མཐོ་རིམ་སློབ་འབྲིང་ལ་སླེལ། ད་དེ་མོ་ཚང་མ་ལ་སླེལ་དགོས་ནི་རེད། ད་རང་ལ་ཚུ་ཚད་གི་
འདྲངས་སློབ་གྲྭ་བ་ཚོ་ཡིས་...ད་རང་གི་བྱིས་པ་ཡིས་ཡི་དེ་ཡག་པ་ཤེས་ན་དེ་སློབ་གྲྭ་ཚེན་མོ་སླེལ་ག་མང་ཆེ་བ་གི་ དེ་དེང་སང་
འབྲོག་པ་གི་ས་ཆ་མང་ཆེ་བ་ད་ཡང་སློབ་གྲྭ་ལ་གཏང་ནི་ད་ཤིན་ཏུ་ཉུང་གི་...ཅི་རེད་ཟེར་ན་ད་ཡང་བྱིས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་གྱིས་མི་
འདྲང་། བྱིས་པ་ཚོ་ཐག་རིང་ལ་...སློབ་མ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ན་བོད་ཀྱི་སློབ་ཚན་ལ་ནས་ད་བྱིས་པ་ཚང་མ་བྱིས་ནས་རིག་རིག་
བྱིས་ནས་འདི་རྒྱུ་དགའ་ག་ དེ་གི་ད་བྱིས་པ་ཐག་རིང་ལ་གཏང་རྒྱ་ལ་ད་...སློབ་གྲྭ་མང་ཆེ་བ་ད་རིང་གི་ར་ཡོད་ས་དང་...ད་
འུ་ཚོའི་བོད་ཀྱི་འབྲོག་ས་ན་ཡོད་སའི་དེ་ན་མེད་པས། དེ་གི་ད་ཡང་གོང་ཁྲུང་ནང་དང་...དེ་གི་ད་ཅི་རེད་གོ་...འུ་ཚོའི་རྗོངས་
ཐོག་འདྲ་དེ་མོ་སླེལ་དགོས་པས། དེ་གི་མང་ཆེ་ད་ཡང་སློབ་གྲྭ་སླེལ་ན་རྒྱུ་ཚུ་ཚུ་འདྲ་འདྲ་ལ་ཡོད་རྒྱ་རེད།

ད་སློབ་མ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ན་སློབ་རྒྱུ་ལ་སོང་། སློབ་རྒྱུ་ནང་ལ་སོང་དུས་ད་བོད་ཡིག་ཤེས་ནི་རེད། རྒྱ་ཡིག་བྲིས་གོ་ནི་
རེད་ད། བོད་ཡིག་གི་ནང་གི་ད་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འདྲ། ད་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་དག་ ད་བོད་ཀྱི་ཚེས། དེ་གི་དེ་ཅན་པོ་ཚང་མ་བྲིས་ནི་
རེད། དེ་གི་རྒྱ་ཡིག་ནང་གི་ཡང་...རྒྱ་ཡིག་ནང་གི་དངོས་ཁམས་རིག་པ་འདྲ། དེ་གི་དེ་ཅི་རེད་གོ་...ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སློབ། དེ་གི་རི་
མོ་ཡི་སློབ། ད་ཅི་ཞིག་གི་སློབ་ཚང་མ་རྒྱ་ཡིག་ལ་གི་སླུང་རྒྱ་ཡོད་ནི་རེད། ད་རང་འདྲ་ཞིག་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིན་དུས་སློབ་གྲྭ་...སློབ་
རྒྱུ་དང་སློབ་འབྲིང་ལ་འགོ་དུས་དབྱིན་ཡིག་སློབ་རྒྱུ་མེད། ཡོད་ནི་མ་རེད། ད་དེང་སང་ནི་ད་...ཉེས་སློབ་...ཅི་ཞིག་རེད་...
ཉེས་སློབ་...ཉེས་སློབ་ལོ་གི་...ད་ཉེས་སློབ་གཅིག་གི་ལོ་ནས་བཟུང་ད་སློབ་རྒྱུ་མང་ཆེ་བ་ལ་ད་དབྱིན་ཡིག་བྲིས་ནི་ཡོད་གི་
སླུན་མ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ན་...སླུན་མ་ང་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིན་དུས་ད་ཡོད་ནི་མ་རེད། དེ་གི་ད་ངས་དབྱིན་ཡིག་ད་...ཅི་ཞིག་རེད་གོ་ད་...
མཐོ་རིམ་སློབ་འབྲིང་ལ་ཡོད་དུས་མིན་ནས་དབྱིན་ཡིག་སླུང་མ་སློབ། དེ་གི་ད་དེང་སང་ད་མང་ཆེ་བ་སློབ་རྒྱུ་གི་ནང་ནས་
བྱུང་ལས་མང་ཆེ་བ་ཡིས་དབྱིན་ཡིག་རྒྱུ་ཚུ་ཚུ་ཤེས་རྒྱུ་ཤེས་གོ་གི་ ད་དགོ་རྒྱུ་མང་ཆེ་བ་ད་རྒྱ་ཡིག་དགོ་རྒྱུ་རེད་...རྒྱ་མི་
དགོ་རྒྱུ་རེད། དེ་གི་ཕྱིར་རྒྱལ་གྱི་དགོ་རྒྱུ་ཉུང་རྒྱུ་ཉུང་གི་ར་ད་ཡོད་རྒྱུ་ཡོད་ནི་རེད། དེ་གི་ཅི་རེད་ཟེར་ན་...དེ་གི་ཨ་མ་འདོ་ས་
ཆ་མང་ཆེ་བ་ཡི་རྒྱུ་ཚུ་ཚུ་...འུ་ཚོ་བོད་ཀྱི་...བོད་ཡོང་ནས་བཤད་ན་ཨ་མ་འདོ་ས་ཆ་ཡི་...རྒྱུ་ཚུ་ཚུ་...རིག་གནས་རྒྱ་ཚད་ད་
རྒྱུ་ཚུ་ཚུ་མཐོ་གི་བསམ་གི་...ང་ཡིས་...ང་སློབ་གྱིས་བསམ་ན་...ཅི་རེད་ཟེར་ན་ད་བོད་ཀྱི་...འུ་ཚོའི་ཨ་མ་འདོ་ས་ཆ་ཡིས་ད་དབྱིན་
ཡིག་ར་དེ་ཚོ་...དེ་གི་བོད་ཡིག་གི་ཁོ་ཚོའི་རྒྱ་ཚད་...དེ་གི་རྒྱ་ཡིག་གི་རྒྱ་ཚད་...དེ་ད་ཚང་མ་ཆ་སློབ་དུ་བཤད་དང་ན་ཨ་མ་འདོ་ས་
ཆ་ཡི་མང་ཆེ་བ་ད་རིག་གནས་རྒྱ་ཚད་དང་འུ་ཚོ་བོད་ཀྱི་...བོད་ཁམས་ཡོང་ནས་བཤད་ན་ད་རྒྱུ་ཚུ་ཚུ་མཐོ་རྒྱུ་རེད།

དེ་གི་ད་སློབ་མ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ན་ད་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཚང་མ་ད་དགོན་པ་ནང་ནས་ཡོང་གོ་ནི་རེད་མོ། ཚང་མ་ད་
མང་ཆེ་བ་ད་དགོན་པ་ནང་ནས་ཡོང་། དེང་སང་ད་སློབ་གྲྭ་ནང་དུ་སོང་། ད་དེང་སང་ཕྱི་ལོ་རྒྱུ་ཁབ་གང་ལ་ཡིན་ན་སོང་།

སློབ་མ་ཚང་མ་ཕྱི་རྒྱལ་ཁབ་གང་ལ་ཡིན་ན་སོང་། བར་ལ་སོང་། ཚུར་ལ་སོང་། དེ་གི་རང་གི་ནང་གི་རིག་གཞུང་ཅན་པོ་
རྒྱན་འཛིན་བྱེད་སྲུང་དེ་གི་ཕྱི་ཡི་མི་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་པའི་ཤེས་ཡོན་དང་དེ་ཚོའི་ལེགས་ཤེས་ཚང་མ་དེ་ཚུར་ལ་ད་བོད་
ལ་ཚུར་ལ་དར་སྤེལ་བྱ་སྲུང་དེ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད།

English translation:

A: Schools are established nowadays. The country has built schools for all. For the kids... tuition is waived for all the kids. Nowadays, there is this thing [a policy] called, “nine years’ compulsory education,” the tuition is waived for that reason. Since tuition is waived, every kid in the families has to attend school according to the law. Families will get fined if the kids are not sent to school. Therefore, all have to be sent to schools. Kids have to be sent to primary school, middle school, and high school; all of them. If the student’s [academic] ability allows... if the student academically does well at school, he or she will likely be sent to college. Very few kids are sent to schools in the nomadic areas, partially because the family condition does not allow, but also because [the] kids have to be sent to distant places... in the past, kids were kept at homes all the time. So sending off the kids to distant places... Most of the schools are not located near the families. They are mostly not built in the nomadic areas; they are built in the cities. So the kids have to be sent to places such as county towns, and it is difficult for many of them to do so.

In the past, at the primary schools, Tibetan was taught, and also Chinese. Tibetan history, Tibetan poetry, and Tibetan Mathematics are all included in the Tibetan subject[s]; all those are taught. Within the Chinese subject[s]... courses like biology, politics, or drawing, all these are taught in the Chinese language. When I was little, at the schools... English was not taught either in primary or middle schools. Nowadays, from 2000, when was it? 2000... from the year of 2000 or 2001, English was taught in most of the primary schools. In the past, it was not taught, when I was small. So I just got to learn English when I was in high school. Nowadays, students know some English from the primary schools. Most of the [English] teachers are Chinese. There are also a few foreign teachers. In Amdo region... the level of education generally is a little higher in Amdo places within the Tibetan regions, in my perspective. I personally think that the places in Amdo region are... people have higher level of English and Tibetan skills in Amdo, also Chinese skill, in terms of all those skills, Amdo people have higher level of knowledge on average within all the Tibetan areas.

In the past, Tibetan education originated from the monasteries; most of them were from the monasteries. In the present time, people go to schools, some also go abroad to study, students go outside of the country, they go here and there, but it is important to preserve one’s own cultural knowledge as the basis, and then learn from the other countries.

About CultureTalk: CultureTalk is produced by the Five College Center for the Study of World Languages and housed on the LangMedia Website. The project provides students of language and culture with samples of people talking about their lives in the languages they use every day. The participants in CultureTalk interviews and discussions are of many different ages and walks of life. They are free to express themselves as they wish. The ideas and opinions presented here are those of the participants. Inclusion in CultureTalk does not represent endorsement of these ideas or opinions by the Five College Center for the Study of World Languages, Five Colleges, Incorporated, or any of its member institutions: Amherst College, Hampshire College, Mount Holyoke College, Smith College and the University of Massachusetts at Amherst.

© 2013 Five College Center for the Study of World Languages and Five Colleges, Incorporated